

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
2021**

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
ПУЕТ
2021**

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 140-Н від 25 серпня 2021 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **О. В. Манжура**, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

А. С. Ткаченко, к. т. н., директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ;

Т. В. Онішко, д. і. н., професор, завідувач сектору документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах кафедри менеджменту ПУЕТ;

Л. С. Франко, ст. викладач, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

М. Є. Розоза, д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор, завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Н. В. Карпенко, д. е. н., професор, завідувач кафедри маркетингу ПУЕТ;

Г. О. Бірта, д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ;

Г. П. Хомич, д. т. н., професор, завідувач кафедри технологій харчових виробництв і ресторанного господарства ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Г. П. Скляр, д. е. н., професор, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Навчально-науковий
3-41 інститут денної освіти : у 2 ч. – Полтава : ПУЕТ, 2021. – Ч. 1. –
334 с.

ISBN 978-966-184-417-8

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Готельно-ресторанна справа; Харчові технології; Освітні педагогічні науки; Облік і оподаткування; Менеджмент; Інформаційна, бібліотечна та архівна справа; Публічне управління та адміністрування; Комп'ютерні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування; Економіка; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Товарознавство та експертиза в митній справі; Маркетинг.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено

ISBN 978-966-184-417-8

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2021

Миць Я. В., Петренко І. М. Попередження та вирішення конфліктів у діяльності керівників закладів вищої освіти	250
Могила С. Є., Тодорова І. С. Педагогічні умови формування здатності до самооцінювання навчальної діяльності майбутнього викладача вищої школи в процесі магістерської підготовки	255
Молодецький К. В., Петренко І. М. Професійна компетентність майбутніх інженерів хімічного профілю в закладах вищої освіти.....	262
Палаженко В. В., Шара С. О. Організація науково-дослідної роботи студентів.....	267
Панько Р. В., Петренко С. М. Система виховної роботи в закладах вищої освіти	272
Почтар І. Д., Нестуля С. І. Наукові підходи до формування медіакультури майбутніх викладачів вищої школи в процесі магістерської підготовки	278
Пух В. М., Петренко І. М. Становлення цінностей в освітньому процесі	284
Ропавка А. В., Кононець Н. В. Поняття педагогічної культури магістрантів освітньої програми «Педагогіка вищої школи»	291
Рудаков С. С., Кононець Н. В. Удосконалення професійної підготовки фахівців готельно-ресторанного господарства в закладах вищої освіти	296
Старолат В. С., Тодорова І. С. Ігрові технології в освітньому просторі університету	301
Ступар А. В., Усанов І. В. Критерії сформованості професійної компетентності майбутніх юристів у системі фахової передвищої освіти	308
Тоноян Д. Г., Кононець Н. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі підготовки фахівців економічного профілю	312

ПОНЯТТЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАГІСТРАНТІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

А. В. Ропавка, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи»

Н. В. Кононец, д. пед. н., доцент – науковий керівник

Анотація. У статті простежено послідовність понять: «духовна» – «професійна» – «педагогічна культура». Уточнено поняття педагогічної культури магістрантів освітньої програми «Педагогіка вищої школи» як органічного взаємозв'язку сукупності духовних, загальнокультурних та педагогічних цінностей, професійної компетентності, педагогічної майстерності, необхідних викладачеві для здійснення у майбутньому ефективного освітнього процесу у вищій школі.

Ключові слова: культура, педагогічна культура, вища школа, освітня програма, педагогіка вищої школи.

Abstract. The article traces the sequence of concepts: “spiritual” – “professional” – “pedagogical culture”. The concept of pedagogical culture of undergraduates of the educational program “Higher School Pedagogy” as an organic relationship of a set of spiritual, cultural and pedagogical values, professional competence, pedagogical skills necessary for a teacher to implement an effective educational process in higher education in the future.

Key words: culture, pedagogical culture, higher school, educational program, higher school pedagogy.

Постановка проблеми. В сучасному освітньому середовищі у формуванні особистості майбутнього педагога є два аспекти – професійний і культурний. Вважають, що заклад вищої освіти покликаний давати не тільки знання, а й формувати особистість, індивідуальність, виховувати такого педагога, який за словами відомого українського письменника Т. Шевченка «був би апостолом правди і науки та уособленням совісті нації, яка потребує культурного вчителя». Культурний педагог – це не взірець формальноетикетної шляхетності, а інтелігентна особистість, яка має духовну сутність із творчим і гуманним способом світо-

баченням і світосприйняттям. Адже, саме культура є підґрунтям формування особистості педагога.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблематику формування педагогічної культури майбутніх викладачів вищої школи досліджено у наукового доробку В. Гриньової, М. Гриньової, Н. Кононец, Ю. Сорокопуд, С. Чорної та інших науковців, які тлумачать педагогічну культуру як взаємозв'язок загальнокультурних та педагогічних цінностей, професійних знань, умінь і навичок, педагогічної майстерності й такту, необхідних викладачеві для успішного здійснення освітньо-виховного процесу у закладі вищої освіти.

Формулювання мети. Метою статті є з'ясування суті понять «духовна» – «професійна» – «педагогічна культура», уточнення поняття педагогічної культури магістрантів освітньої програми «Педагогіка вищої школи».

Виклад основного матеріалу дослідження. У культурному середовищі може формуватися особистість, яка здатна вільно і широко мислити, створювати інтелектуальні цінності, які постійно потребує суспільство і школа зокрема. На основі теоретичного аналізу наукової літератури встановлено, що феномен «культура» багатозначний, відрізняється складністю та варіативністю. Не зважаючи на велику кількість визначень поняття – культура, виділяють такі положення: сутність культури – гуманістична, людинотворча, яка полягає в конкретизації загальнолюдських цінностей стосовно кожної людини; продукт і творець культури є особистість; головним джерелом культури є діяльність людини; культура включає в себе результати і способи діяльності майбутнього педагога; культура розглядається як механізм, що регламентує і регулює поведінку та діяльність особистості, яка є її ретранслятором і носієм; культура – специфічний спосіб буття, який визначає весь спектр духовної і практичної активності людини, її можливої взаємодії з навколишнім світом і собою. Отже, людина культури – це гуманна особистість (Андреев, 2002).

Людина культури – це духовно багата особистість, яка володіє творчими здібностями, віддана своїй справі, захоплена нею;

це творча особистість, яка постійно розмірковує, мислить альтернативно, незадоволена одержаними здобутками, наділена розвинутим прагненням до творіння. Духовність і духовна культура є підґрунтям професійної культури майбутнього фахівця, яке знаходить своє відображення у професійній діяльності. Професійна культура розглядається як певний ступінь оволодіння професією, тобто способами і прийомами вирішення професійних завдань на основі сформованості духовної культури особистості. Основні вимоги до педагогічних кадрів та рівня їх підготовки відображені в законах України «Про освіту», «Про професійну освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, цільовій комплексній програмі «Вчитель». Разом з потребою впровадження в життя цих ідеалів постає проблема підготовки нового гуманістично спрямованого покоління педагогічних працівників. Це активізує розробку наукової теорії формування особистості викладача, важливе місце у структурі якої посідає педагогічна культура (Гриньова, 2001).

Термін «культура» латинського походження і означає «обробка», «опрацювання» людиною чогось природного. Спочатку він використовувався у значенні «обробка землі», але й у давні часи він мав ще друге значення – культивування духу. Нині під впливом реальних потреб оновлення закладів вищої освіти спостерігається підвищена зацікавленість до дослідження педагогічної культури. У соціально-педагогічному аспекті педагогічна культура постає як явище соціальне, як характеристика особливостей педагогічної взаємодії поколінь, як засіб педагогізації навколишньої дійсності. Її творцями і носіями є педагоги, батьки, педагогічні товариства, громадські вихователі. В аспекті діяльності закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку майбутніх викладачів для вищої школи, педагогічна культура досліджується як сутнісна характеристика середовища, способу життя, особливостей педагогічної системи, як процес руху цієї системи до нового якісного стану (Попков, Коржуєв, 2005).

У культурно-історичному аспекті її розглядають як таку, що за змістом є світовим педагогічним досвідом, як зміну культурних епох і відповідних їм педагогічних цивілізацій, як історію педагогічної науки та освіти. В індивідуально-особистісному аспекті її розглядають як прояв сутнісних властивостей особистості, професійної діяльності та спілкування педагога з учнями. Думка вчених розгортається у площині філософського осмислення поняття педагогічної культури як частини загальної культури суспільства, в рамках якої педагогічну культуру розуміють:

- як передумову, мету, засіб, інструмент педагогічної діяльності, рівень самореалізації в ній, її результат і критерій оцінки (діяльнісний підхід);

- як систему цінностей-регуляторів педагогічної діяльності (аксіологічний підхід);

- як концентроване вираження особистості педагога (особистісний підхід) (Гриньова, 2001).

Сутність педагогічної культури полягає в особливо ціннісному ставленні до педагогічної діяльності. Гуманістична педагогічна культура – основоположна характеристика особистості, діяльності і культури спілкування педагога. Гуманістична педагогічна позиція викладача вищої школи оцінюється за такими показниками: любов до студентів, турбота про їхнє здоров'я та самопочуття, емпатичне ставлення до кожного, захист їхніх прав та інтересів, діалогічне спілкування, повага до батьків та сімейних традицій, підтримка кожної індивідуальності.

Реалізації майбутнього викладача як духовної, творчої і гуманної особистості, що вільно вибирає способи педагогічної діяльності, багато в чому сприяють заклади вищої освіти, їх інноваційні процеси та моральний клімат, які забезпечує і до яких заохочує керівництво навчального закладу власним прикладом. Встановлено, що педагогічна культура діалектично пов'язана з усіма елементами особистісної культури: моральною, естетичною, розумовою, правовою, політичною, екологічною та іншими, оскільки вона є інтегральним показником інших видів культур, їх складником і водночас включає їх у себе (Кононець, Гриньова, 2021, Сорокопуд, 2011).

Професійна культура розглядається як певний ступінь оволодіння професією, тобто способами і прийомами вирішення професійних завдань на підставі сформованості духовної культури особистості. Розвиток професійної культури викладача пов'язаний з кількома факторами: 1) з постійною творчою працею. В. Сухомлинський зазначав, що якою б талановитою не була особистість, яку б базову підготовку вона не отримала, якщо не вчитиметься на досвіді (власному та інших педагогів), то ніколи не стане кваліфікованим викладачем-професіоналом; 2) високий рівень професійної культури формується у викладача протягом кількох років плідної праці над саморозвитком та самовдосконаленням, яка розпочалася у стінах закладу вищої освіти та повинна тривати все життя; 3) професія викладача поєднує дві спеціальності, адже він має бути не лише фахівцем зі свого предмета, а й вихователем, прищеплюючи здобувачам традиції, ідеали, цінності культури; 4) виховний вплив, який ефективний лише в умовах спрямованої діяльності всього педагогічного колективу закладу вищої освіти, громадськості, батьків, соціального середовища (Сорокопуд, 2011).

Таким чином, на підставі аналізу праць науковців доходимо висновку, що *педагогічну культуру магістрантів освітньої програми «Педагогіка вищої школи»* слід тлумачити як органічний взаємозв'язок сукупності духовних, загальнокультурних та педагогічних цінностей, професійної компетентності, педагогічної майстерності, необхідних викладачеві для здійснення у майбутньому ефективного освітнього процесу у вищій школі.

Висновки. Отже, простежено таку послідовність: «духовна» – «професійна» – «педагогічна культура». Виокремлення педагогічної культури, однієї з найважливіших складових суспільства, зумовлене специфікою педагогічної діяльності майбутнього фахівця, спрямованою на формування особистості, яка в майбутньому здатна збагачувати і відтворювати культуру суспільства. Важливе місце в культурологічній підготовці магістрантів освітньої програми «Педагогіка вищої школи» має залучення до основних правил загальнонародського та службового етикету і найважливіших моральних категорій, сучасної побутової культури, до сучасних правил поведінки тощо.

Список використаних джерел

1. Андреев А. А. Педагогика высшей школы. Новый курс / Андреев А. А. – Москва. 2002. – 264 с.
2. Гриньова В. П. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (Теоретичний і методичний аспекти) : автореф. дис. ... д-ра пед. н. / Гриньова В. П. – Київ. 2001. – 45 с.
3. Кононець Н. В. Компетентнісний підхід у професійній діяльності: електронний посібник для самостійної роботи та дистанційного навчання студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 073 Менеджмент освітньої програми Менеджмент (Управління навчальним закладом) / Кононець Н. В., Гриньова М. В. – Полтава, 2021. – 26 с.
4. Попков В. А. Теория и практика высшего образования / Попков В. А., Коржув А. В. – Москва : МГУ. 2005. – 475 с.
5. Сорокопуд Ю. В. Педагогика высшей школы / Сорокопуд Ю. В. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2011. – 541 с.
6. Чорна С. С. Педагогічна культура викладача вищої школи. Дні науки : зб. тез доп. : в 4 т. / Чорна С. С. // Гуманітарний університет «ЗІДМУ», 5–6 жовтня 2006 / редкол. В. М. Огаренко та ін. – Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2006. – Т. 4. – С. 153–154.

УДК 316.48:378.113

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

С. С. Рудаков, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи»

Н. В. Кононець, д. пед. н., доцент – науковий керівник

Анотація. У статті окреслено стан професійної підготовки фахівців готельно-ресторанного господарства. Обґрунтовано необхідність широкого залучення до співпраці соціальних партнерів, провайдерів формальної, неформальної та інформальної професійної освіти.

Ключові слова: готельно-ресторанне господарство, модернізація професійної підготовки, формальна, неформальна та інформальна професійна освіта.